

Duizenden jaren bleef het landschap van Egypte onveranderd. Het massatoerisme heeft alles veranderd. De eeuwenoude graven gaan schuil achter dikke rijen luxe cruiseschepen en tientallen bussen.

EGYPTEN'SELFDEAG

Het spel van loven en bieden om toeristen geld uit hun zak te kloppen is verhard tot keiharde afzetrij, en de stank van diesela- verdrift de geur van de kebabs.

door Gerard Jacobs

Koningsvallei bij Luxor.

Afritokke fietsend, laverend tussen de toeristenbussen en treterende taxi's. Ben ik op zoek naar het oude puntje? dat de lokale bevolging voor een paar dubbeltjes overzet naar de westerse van de Nijl. Maar de Corniche langs de rivier is de afgelopen vijftien jaar half onherkenbaar veranderd, volgebouwd met hotels, de kade afgeladen met luxe toeristenbussen.

Behalve vanuit mijn jochie in een oude galagoel die mij de weg, door een viarw van straatjes vol opgedrongen verkopers. Hij hoit voor mij uit, tussen het buswaai door, springend over het bouw- veld.

Beneden aan de kade ligt een vrolijk gevulde motorboot. 'De ferry' zegt het schrift. 'De gude ferry is opengeen. Dit is de boot van mijn broer. Ik net te over. Voor twintig pond (veertien gulden)'. Hij grijpt mijn fiets en loopt het water in. 'No ferry', roept hij over zijn schouder. 'Kom, mister. Dit is een goede boot'.

Er is geen weg terug. Mijn fiets staat al aan boord, de motor wordt gestart en het is te warm voor een lange discussie, een nieuwe route in het eindeloze gabbakel- of prijzen en geld, dat de reiziger in Egypte tot wanhoop drijft.

Vol trots op zijn vastgetouwde lijf de boot naar de overkant en meet hem af in het riet. 'Hier is het huis van mijn broer', zegt hij voldaan. De kamelen wachten al op Khandideh, de thee staat klaar. 'Ik had, na al die jaren in Egypte, beter moeten weten. Ik werd meegesleept naar het huis vier mijnen van kiel en strik, zoort dak. Rifah is zijn naam en ik ben zijn vriend. Luid scheldend laast hij de andere kinderen weg die komen aanstomen om zoek naar werk en aanmoes- selen. Ik ben op zoek naar Entau, een ex-deelrijver op de westerse oever van de Nijl, die 'doeleneveer' waar de farao's begraven liggen. Entau's vestant en ontvoerde mij vijftienjarige jong gelieden en tijden lang techten op zijn eze- door de sukkertrenten van de dorpen langs de Nijl werd hij mijn riet.

'No Entau', beweert Rifah be- zitter van de thee in schenkt. Hij heeft zijn eigen ka- melen en ezeel voor een tocht naar de koningsvallei. Zijn eigen boot. Routinier dreunt hij de reiziger te schenken voor een excursie. Als ik landring, start hij en keeft het door in om entau te zoeken. Maar ik weet het: al Entau is ontvandenrijk, zijn boot heb een nieuwe vriend. Een antuipansperp, zij zoek- lijke zijn.

Luxor is veranderd. Het over- blikte pad dat van de landings-

toeristencentra gestuurd om geld te verdienen.

Nog nooit kwamen er zoveel toeristen naar Egypte, ondanks de dreiging van terroristische aanslagen. Maar het geld blijft hangen bij de toeristencentra en slechts een enkele piaster spijlt door naar de bevolking in de dorpen rondom Luxor.

Sharm el Sheikh is een kunstge- meenschap, ontzetting, gebouwd op de zandplaat van de Sinai. Een lange wandelboordleed loopt langs de baai, comfortabel geplaveid met natuursteen. Links liggen de luxe hotels, zijn azj, het Hilton, Marriott, Mövenpick, rechts het zandstrand van de toeristen- bussen vol duikers en snorkela- ren trekken naar de koral- riften in Ras Mohammed.

In 1962, toen de tentatieve troepen zich begonnen terug te trekken uit de Sinai (een proces dat nog steeds niet is voltooid tot groe wroede van de Egypten- ren), was er in Sharm el Sheikh een jeugherberg, een camping en een eenwaaiged 2-sterrenhotel. Nu is de kust over een lengte van tientallen kilometers volge- bouwd met 5-sterrenhotels.

Duizenden jaren bleef het landschap onveranderd. In een paar jaar zijn, sinds de vroege met lezari werd gebouwd, de stad onherkenbaar veranderd, ten prooi gevallen aan het massatoe- risme. Zeer rijk de ligger de luxe cruiseschepen aan de kade, tot zover het oog reikt. Tiental- len bussen blokkeren het zicht op de eeuwenoude graven. De geur van baksteen en sukkertriet is verdreven door de stank van die- selolie. Diezelfde verdreven door het gromk van auto's.

Wat bleef zijn de joden, de mannen en meisjes, die je pad blokkeren, aan en in jocheren en tre- kken, hun diensten aanbieden, schamteloos het geld uit je zak te roven. Het overzeesende pla- tieren van loven en bieden met een dul- dige toerist. Het overzeesende pla- tieren van loven en bieden met een dul- dige toerist. Het overzeesende pla- tieren van loven en bieden met een dul- dige toerist.

Het is vervuld, maar begrijp- lijk, want net als Entau pro- bleem de Rifah wachtpost zijn familie te onderhouden, geld te verdienen om een vras te zijn huis te bouwen. Wat de armoede in de dorpen rondom Luxor is heb een nieuwe vriend. Een antuipansperp, zij zoek- lijke zijn.

tegen afbraakprijzen strandva- kanties aanbieden.

Geswpende militairen bewa- ken discreet de toeristen. De toe- gingswegen naar het stadsje zijn afgezet met wespversperren. Het is er rustig en schoon: er zijn geen Egyptische kinderen die routines bedielen om een aan- moes, geen straatventers die je de weg versperren, zoals in Luxor of rond de piramides.

Sharm el Sheikh is een enclave vol westerse toeristen, die daar en te decaden voor de Egyptenaren zelf.

Volgens de wet, is het strand 'publiek domein'. Maar de hotels hebben het zandstrand in bezit genomen. Over een afstand van meer dan vijf kilometer wordt al slechts één stukje publiek strand- vieren meter breed, slechts be- grensd met een paar afgeworpen palmbomen. Meer lijkt ook niet nodig: er wonen geen Egyptische families in Sharm el Sheikh, al- leen hotelgasten.

De voortlat is Engels, of Duits, Italiaans of Hebreeus. Geen Arabisch. De cultuur is westerse, Europees: veel pizza's en rood- verbrand vlees in tangs-sips.

Ik lees op het strand, omringd

door een groep luidruchtige Ita- lianen en Israëli's, het historische boek van Joris Looyen over Egypte. *Een goede man slaaf zons zijn vrouw*. Leyden's su- derdeerde halverwege de jaren ne- gentig een jaar aan de universi- teit van Calfo en hij beschrijft gedetailleerd hoe zijn Egyptische leefwijzen, opgesteld door de staatspropegeanda en het on- derwijs, zich keren tegen het Westen en terugvallend op de is- lam in de overtuiging dat al, vol- genden van de profetaat Mome- med, moreel superior zijn aan de westerlingen.

Een groep oudere Egyptena- ren, 'dugstoeeristen' uit Calfo, loopt aarzelend tussen de liggeden en parashi het strand op. Zij zijn volloog gelukkig. De vros- ven dragen parken tot op de en- kelk, het hoofd bedekt met een keurige sjaal. Zij kijken strak voor zich uit, gewoerd door al het bloot, de toezes zandban- ders. Zij schuilen verrenend, als berekers van een an- dere planeet, vreemdelingen in hun eigen land dat na veel strijd heroverd werd op de Israëli's en binnen luttele jaren weer ver- toren werd aan de toeristencentra. Uitenloofdige druppen ze op het strand. Een familie blijft achter.

Hij liet geen plaats voor hen op het strand. Eén familie blijft achter. Ze, dat haar sluiser omhoudt ter- wijl het water van de Rode Zee tot haar middel komt.

Ik ga naar mijn hotel. Op de satelliettelevisie roept op de Egyptische staatsreder de meezes de gelogenen op tot het gebod en leest hij lang en mono- toon voor uit de Koran. Hij heeft concurrentie van een pornoka- naal, 69Xx waarop blonde vrou- wen zichzelf gelukkig bereiden: 'Bel 056903837 voor hete Arabische massages. Dierlijk verzekerd'. Geen mannen, geen lange lijke webistes voor 'meer, veel meer'.

Egypte worstelt, nu de oortog- gelukkig lijkt en milioenen wester- se toeristen jaarlijks over het land biltwerven, met zijn lode- tielt. Arabisch of Egyptisch, westerse of islamitisch?

De toon in alle discussies, in alle krantencommentaren is nog immer vreemdelingen en de den- ken tegenover de rijke Arabische oelianten, het technologisch u- riterische Westen of het over- slaanbare Israël. Zelfs het gene- zende Amerika, dat jaarlijks mil- jarden dollars in de Egyptische economie pompt, wordt gewa- roerd en verkerend. Het loof de tijd heeft stilgestaan, de strijd nog lang niet gestreden is.

'Het westen haartert een dub- bele standpunt', beweert Al Ab- boud de belangrijkste krant van

Egypte, op een dag dat de *chan- zate* over de Sinai raat en het onstuwendzand van het veld ver- duistert. 'In het westen mag te het bestaan van God ontkenen, het geloof publiekelijk afzweren. Maar in die landen die de vrij- heid van meningsuiting zo lud propageren, is er één onverbu- der: zij niet de bloccaden niet in twijfel trekken.'

Uitvoerig beschrijft Al Abham de zaak David Irving, de Britse historicus die de Holocaust ont- kennt en beweert dat 'Auschwitz geen Nazi-dodekamp was, maar een soort Disneyland, ge- bouwd voor toeristen na 1948'. David Irving werd tot grote ont- stellenis van Al Abham, afged- ren in de westerse pers als 'een leugenaar en een racist'. Zijn boek werd uit de handel gene- men. 'Hoe is dit mogelijk?' vraagt Al Abham zich af. 'In lan- den waar het is toegestaan om het bestaan van God te ontkenen- no?' Het bewijst opnieuw', zo schrijft Al Abham 'hoe groot de macht van de joodse en zionisti- sche lobby in het Westen is'.

Ik klim de Jebel Moesa op, de berg waar Mozes de tien gebod- den ontving en in gesprek met God de hoekstenen van de wester- se beschaving legde.

De wind silt in mijn gezicht wanneer ik de drieduizend tre- den beklim die een moontk oot- als boetedoening in de wand van de berg heeft uitgehakt. De silie wordt slechts verstoord door het geshul van de wind en mijn ademhaling, hard en onregelma- tig in de joch klaut.

Boven op de berg knaapt een groep Israëlitische toeristen. Diek sangheleed zitten ze in de avondschemering rond een kampvuur te wachten op de westerse bezoggen, staande op de plek waar Mozes god en kwaad geschiedt, herinner ik mij de woorden van Shalom Cohen, een Israëlitische soldaat die gebo- ren werd in Egypte, in 1948 naar Israël verhuisde en drie oorlogen meerde tegen zijn oude vader- land en de buurgemeenten met wie hij opgroeide in de straten van Alexandrie. 'Ik heb mijn leven hoopte en streed hij voor vreez- zucht. Het is een resten van ver- vorende Israëlitische en Egypti- sche liden en partuieren, in de valleien van de Sinai die zich nu in een hallucinerend land- schap voor mij uitstrekken, van- te hij zijn leven namen: 'De Egypte- naren loegen over het land van Israël. Maar ik heb altijd gehoopt en geloofd dat wij op een dag vree- zucht en vreezucht. Het loof de tijd heeft stilgestaan, de strijd nog lang niet gestreden is.'

'Het westen haartert een dub- bele standpunt', beweert Al Ab- boud de belangrijkste krant van

Bad Bentheim is 's avonds andere stad / 3

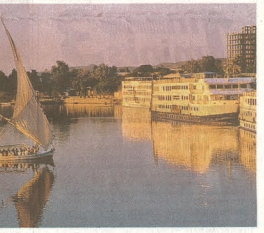
Chinatown in London erg Brits / 5

Lonely Planet verlikt zich in Nederland / 7

Guinness de attractie van Dublin / 7

FOTO: BOON / EYE-NEWS / OUTLINE

Aswan.

Rivieruise van Luxor naar Aswan.

In de Sinai-woestijn.

FOTO: BOON / EYE-NEWS / OUTLINE

VORMGEVING: ALIED BOS

